T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 03.11.2026
Sayı: 2023

10/4995

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Kahramanmaraş başta olmak üzere ülkemizde şeker pancarı üretimi yapan çiftçilerin karşı karşıya bulunduğu ekonomik sorunların, artan girdi maliyetlerinin, şeker pancarı alım fiyatlarının üretim maliyetlerini karşılayıp karşılamadığının, kota ve sözleşmeli üretim uygulamalarının üreticiler üzerindeki etkilerinin, pancar kotalarının dağıtımındaki adaletsizlik ve bazı firmaların tekel oluşturduğu yönündeki iddialarının ve şeker pancarı üretiminin geleceğine ilişkin sorunların araştırılması amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü 'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

**Ali ÖZTUNÇ**
**Kahramanmaraş Milletvekili**

Rıfat T. Nalbantoğlu
İzmir Mv.

Serkan Sarı
Balıkesir Mv.

Vecdi Gündoğdu
Antalya

Necati Yıldırım Kaya
Hatay

Nurten YONTAR

Tevfik AKAY
Bolu Mv.

Ali KARAOBA
Isak Mv.

İnan Akgün ALP
Kars Mv.

Mustafa Adıgüzel
Ordu

Gülcan KIŞ
Mersin Mv.

Hüseyin YILDIZ
Aydın Mv.

Mehmet GÜZELMANSUR
Hatay Mv

**GEREKÇE**

Şeker pancarı, Türkiye'nin tarımsal üretimi ve gıda sanayisi açısından stratejik öneme sahip ürünlerden biridir. Şeker üretiminin temel hammaddesi olmasının yanı sıra yüz binlerce çiftçinin geçim kaynağını oluşturmakta, hayvancılık sektörüne küspe yoluyla katkı sağlamakta ve kırsal ekonominin ayakta kalmasında önemli rol oynamaktadır.

Ancak son yıllarda artan üretim maliyetleri, yetersiz alım fiyatları, kota uygulamaları ve sözleşmeli üretim sistemine ilişkin sorunlar nedeniyle şeker pancarı üreticileri ciddi ekonomik sıkıntılar yaşamaktadır. Çiftçi, artan maliyetler karşısında emeğinin karşılığını alamamakta, üretimden elde ettiği gelirle bir sonraki üretim sezonunun finansmanını sağlamakta zorlanmaktadır.

Kahramanmaraş, şeker pancarı üretiminin önemli merkezlerinden biridir. Ekim 2026 itibarıyla başlayan yeni hasat döneminde kent genelinde yaklaşık 500 bin ton şeker pancarı rekoltesi beklenmektedir. Kahramanmaraş'ta yaklaşık 61 bin 617 ile 80 bin dekar arasında değişen tarım arazisinde şeker pancarı üretimi yapılmaktadır. Bu üretim, yalnızca çiftçilerin değil, nakliyecilerin, tarım işçilerinin, hayvancılıkla uğraşanların ve bölgedeki ticari faaliyetlerin de önemli gelir kaynaklarından biridir.

Buna karşın açıklanan şeker pancarı alım fiyatları ile üreticinin katlandığı maliyetler arasında ciddi bir uyumsuzluk bulunmaktadır. 2026-2027 üretim yılı için şeker pancarı alım fiyatının ton başına 3.720 TL olarak belirlendiği, çeşitli maliyet hesaplamalarında ise bir ton pancarın üretim maliyetinin yaklaşık 3.833 TL seviyesine ulaştığı ifade edilmektedir.

Bu rakamlar esas alındığında üretici, daha tarlasındaki ürününü teslim etmeden ton başına yaklaşık 113 TL zarar riskiyle karşı karşıya kalmaktadır. Üstelik bu hesaplamalara çiftçinin finansman ihtiyacı, kredi faizleri, arazi kirası, işçilik ve diğer dolaylı giderlerinin ne ölçüde dahil edildiği de açıklığa kavuşturulmalıdır.

Mazot fiyatlarının litre başına 101,60 TL seviyesine ulaştığı, kompoze gübre fiyatlarının ise ton başına 20.480 TL ile 22.500 TL arasında değiştiği bir ortamda üreticinin mevcut alım fiyatlarıyla ayakta kalması giderek zorlaşmaktadır. Mazot, gübre, tohum, tarımsal ilaç, sulama elektriği ve işçilik giderlerindeki artış, şeker pancarı üretimini çiftçi açısından ekonomik olmaktan uzaklaştırmaktadır.

Üretici kazanamıyor, üretim sürdürülebilir olmaktan çıkıyor.

Şeker pancarı üreticilerinin yaşadığı bir diğer önemli sorun ise kota ve sözleşmeli üretim uygulamalarıdır.

Haziran 2026'da yürürlüğe girdiği belirtilen yasal düzenlemeyle şeker fabrikalarıyla sözleşme yapılmadan pancar ekiminin yasaklanması ve sözleşme dışı üretime yönelik yaptırımlar getirilmesi, üreticilerin üretim kararları üzerindeki serbestisini daha da sınırlandırmıştır. 2022 yılında ülkenin ihtiyacı tartışmalı olmasına rağmen gerçekleştirilen 400 bin tonluk şeker ithalatının ardından, son üç yıldır ortalama 500 bin ton şekerin stokta kaldığı ve bir sonraki üretim dönemine devredildiği belirtilmektedir. Şeker pancarı üretiminin kota sistemiyle planlanmasına rağmen ortaya çıkan bu stok fazlası, üretim ve ithalat politikalarının etkinliğinin sorgulanmasına neden olmaktadır.

Şeker ticaretinde Remzi Çakar ve Işmen Gıda isimli iki firmanın piyasa üzerinde belirleyici konuma geldiği, satışa konu olan şekerin yüzde 50'sinden fazlasının bu firmalar üzerinden işlem gördüğü ileri sürülmektedir. Bu durum, şeker piyasasında rekabet koşullarının ve fiyat oluşum mekanizmalarının Rekabet Kurumu başta olmak üzere ilgili kamu kurumları denetlenip denetlenmediği sorusunu gündeme getirmektedir.

Özellikle 2022 yılında gerçekleştirilen 400 bin tonluk şeker ithalatının ardından sektörde biriken stokların eritilememesi, şeker ticaretinde belirli firmaların ağırlık kazanması, TÜRKŞEKER tarafından iki firmaya piyasa fiyatının altında gerçekleştirildiği ileri sürülen 100 bin tonluk satış nedeniyle 600 milyon lira kamu zararı oluştuğu iddiası ve bütün bu gelişmelerin şeker pancarı alım fiyatlarına olumsuz yansıması, konunun bütün yönleriyle araştırılmasını gerekli kılmaktadır.

Üretim planlamasının temel amacı arz-talep dengesini sağlamak ve ülkenin şeker ihtiyacını güvence altına almak olmalıdır. Ancak planlama adı altında üreticinin üretim iradesinin kısıtlanması, çiftçinin fabrikaların ve kota dağıtımını yapan kurumların kararlarına bağımlı hale gelmesi kabul edilemez.

Çiftçiler, kendilerine tahsis edilen kotaların yeterliliği ve adil dağıtımı konusunda ciddi soru işaretleri bulunduğunu ifade etmektedir. Bazı üreticilerin kotalarının azaltıldığı, üretim alanlarının daraltıldığı ve kotaların büyük işletmeler lehine değiştirildiği yönündeki iddialar araştırılmalıdır.

Ayrıca kuraklık, hastalık, sulama yetersizliği ve doğal afetler gibi çiftçinin kontrolü dışında gelişen nedenlerle üretim hedeflerinin karşılanamaması durumunda uygulanan cezai yaptırımların hakkaniyete uygun olup olmadığı incelenmelidir.

Şeker pancarı üretiminde çiftçinin emeğini ve alın terini korumak, tarımsal üretimin devamlılığını sağlamak ve ülkemizin şeker ihtiyacını güvence altına almak devletin temel sorumlulukları arasındadır.

Çiftçinin zarar ettiği, borçlanarak üretim yaptığı ve her geçen yıl üretimden uzaklaştığı bir tarım politikasıyla ne gıda güvenliği sağlanabilir ne de kırsal kalkınma gerçekleştirilebilir.

Özellikle Kahramanmaraş gibi pancar üretiminin bölge ekonomisine önemli katkı sunduğu illerde yaşanan sorunların yerinde incelenmesi, üreticilerin taleplerinin dinlenmesi ve çözüm önerilerinin geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Bu çerçevede; şeker pancarı üretim maliyetlerinin gerçekçi biçimde tespit edilmesi, alım fiyatlarının üreticinin emeğini ve sürdürülebilir üretimi güvence altına alacak düzeyde belirlenmesi, kota dağıtımında şeffaflık ve adaletin sağlanması, sözleşmeli üretim sisteminin çiftçi lehine yeniden düzenlenmesi ve üreticilerin karşı karşıya kaldığı ekonomik sorunların giderilmesi amacıyla Meclis Araştırması açılması gerekmektedir.

| | | |
|---|---|---|
| Ömer Fethi Gürer | Niğde Mv. | |
| Yüksel Mansur Kılıç | İstanbul | |
| GÜRSEL EROL | Eskişehir Mv. | |
| Semra Dinçer | Ankara Mv | |
| Orhan SARIBAL | Bursa Mv. | |
| Hasan ÖZTÜRKMEN | Gaziantep Mv | |
| Kadim DURMAZ | Tokat Mv. | |
| K. Enis BERBEROĞLU | Mv | |
| | | |
| | | |
| | | |
| | | |
| | | |
| | | |
| | | |
| | | |
| | | |
| | | |
| | | |
| | | |
| | | |
| | | |
| | | |
| | | |